Ч. 23 (14.271). Львів, пятниця 31. січня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Р. LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504.060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Совіти провокують війну на Далекому Сході.

Концентрація совітських військ. — Совітські старшини в монгольській армії

ТОКІО, 30. 1. ПАТ. У звязку з останніми інцидентами на манджурсько-монгольському пограниччю японська преса звертає увагу, що концентрація совітських військ на Дал. Сході заохочує зовнішню Монголію займати зачіпне становище супроти Японії і Манджуко. Щоденники здогадуються, що Зовнішня Монголія і далі стоятиме на тому становищі, коли Совіти не змінять своєї політики.

ТОКІО, 30. 1. ПАТ. Штаб квантунської армії оцінює військові сили Зовн. Монголії на 150 тис. людей, новочасно озброєних. Командантом летунства є мабуть старшина червоної армії. Кількість совітських громадян у технічних формаціях доходить мабуть до 30 відс. Згідно з цими повідомленнями вислали мабуть з Москви до Улан-Батору 20 літаків і багато старшин летунів. Водночас можна запримітити концентрацію монгольських військ на пограниччю Манджуко.

Дипльоматична праця в Льондоні.

Достойники використовують нагоду, що разом зїхались

ЛЬОНДОН, 30. 1. ПАТ. З нагоди присутности закордонних державних мужів було багато зустрічей між Форін Офіс і міністрами закордонних справ поодиноких держав. Офіціяльно повідомляють, що мін. Іден прийняв у понеділок фон Нойрата, у вівторок Флядена і Ван Зелянда. Вчора пополудні Іден прийняв віцеканцлера Австрії кн. Штаремберга, міністра закордонних справ Португалії Монтейру, Мадярщини Каня та Афганістану Фаіза Могамеда Хана. Пізніше Іден має зложити візити королеві Болгарії, а ввечорі румунському королеві Кароліві.

ЛЬОНДОН, 30. 1. ПАТ. Король Едвард VIII. прийняв Літвінова у королівській палаті.

Італійський престолонаслідник виїхав учора з Льондону. На двірці прощали його кн. Йорку й амбасадор Гранді, що товаришив престолонаслідникові до Довер.

ЛЬОНДОН, 30. 1. ПАТ. Премієр Болдуін прийняв багато закордонних достойників, що приїхали на похорони короля Юрія V., між ін. кн. Штаремберга та міністрів зак. справ Мадярщини, Німеччини, Португалії і СССР.

Справа англійських зброєнь.

На ту ціль розпишуть 200-міліонову внутрішню позичку.

ЛЬОНДОН, 30. 1. ПАТ. Британський кабінет відбув учора двогодинне засідання, де радив між ін. над остаточною редакцією внесків, які як Білу Книгу мають предложити парляментові в справі широко закроєної програми зброєнь. Минулого тижня підкомітет оборони відбув 6 засідань, де передискутували подробиці тієї програми. Мабуть незабаром справу перенесуть до палати громад, тимбільше, що вже 4 лютого лідер опозиції хоче інтерпелювати уряд щодо відбутих у короткому часі аж шість засідань підкомітету оборони. Справа покриття цих видатків внутрішньою позичкою або додатковим буджетом є в компетенції канцлера скарбу, що виявить своє становище щойно в палаті громад. Однак назагал переважає опінія, що на цю ціль оголосять внутрішню позичку у висоті 150 до 200 міліонів фунтів штерлінгів.

Італійці не бояться нафтових санкцій.

Шведський Червоний Хрест перевозить муніцію?

РИМ, 30. 1. ПАТ. „Джіорнале д' Італія" коментуючи один з останніх воєнних комунікатів, який повідомляє, що італійці найшли шведський шпиталь на автах, які під прапорами Червоного Хреста везли водночас 27 скринь з муніцією, звертає увагу на агітацію деяких англійських щоденників, що, як „Дейлі Геральд" домагаються застосувати нафтові санкції, щоб унеможливити італійцям бомбардування з літаків невинних жертв. Відповідаючи на це „Джіорнале д' Італія" твердить, що італійці не припинять летів навіть, коли застосують до них нафтові санкції. Бо італійці мають можливости, що їх санкційним державам виявлять щойно після закінчення господарської облоги. Щоденник подає також низку подій зі світової війни, які свідчать про те, що англійсько-французькі військові бомбардували з літаків шпиталі Червоного Хреста на західньому фронті і в Дарданелях. Ці події були від 1915 до 1918 року. „Джіорнале д' Італія" кінчить, що санкціоністи промовчують усі факти, щоб тільки пошкодити італійським інтересам.

Нині скінчиться кабінетова кріза в Єгипті.

КАІРО, 30. 1. ПАТ. Нині сподіються розвязання кабінетної кризи. Алі Магер Паша має створити уряд, що буде прихильно відноситись до всіх партій.

Прем. Сарро дістане заяву довіря у парляменті.

ПАРИЖ, 30. 1. ПАТ. Перед нинішньою дискусією у палаті послів будуть старатись, щоб обмежити число інтерпелянтів і час промов так, щоб іще нині ввечорі могли голосувати над заявою довіря для уряду Саррота. Мабуть заки скінчать дискусію премієр Сарро знову буде говорити, щоб відповісти. Напевно говоритиме також Еріо, щоб вияснити своє становище підчас останньої кабінетової кризи і свій погляд на питання закордонної політики.

ПАРИЖ, 30. 1. ПАТ. Преса переважно здогадується, що кабінет дістане в парляменті більшість. Деякі щоденники переконані, що більшість буде мати, коли соціялісти вдержаться від голосування, більш як 60 голосів. Вислід голосування дуже багато буде залежати від ходу нарад, якого годі передбачити.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Спізнений мандат.

Тло сирійських заворушень проти Франції.

Французи мають гарний зворот на означення чогось, що видається гарним так довго, доки не увійдемо з ним у безпосередній контакт: „princesse lointaine". Саме ролю такої „далекої княжни" відіграла Франція в Сирії.

Перед якою сотнею літ та багата і славна минулим країна була не менше запущена, як і інші области, що мали сумнівне щастя підлягати падишахові. Не диво, що в тих часах сирійці, зокремаж їх християнська частина — маронїти — з тугою зверталися на захід, виглядаючи на обрію Середземного Моря французьких кораблів, що везли з далекого Заходу культуру. Завдяки піонірській праці французьких місіонарів покривається Сирія — зокремаж надморський Лизан — сіткою ріжних шкіл, до високих включно. Колиж музулманське населення Сирії, в першій лінії друзи, кинулося грабити і вбивати християн-маронітів, до сирійських побереж причалила французька військова експедиція, щоб урятувати життя жертвам музулманського фанатизму й турецької анархії. Культуру, освіту, безпеку — все те завдячували сирійці не свому суверенові, а далекій Франції, що мала над їхньою країною справжній моральний мандат.

І коли те саме населення так вороже приняло французів, що після світової війни обняли над Сирією зовсім формальний мандат, то виходить, що за той час виросло воно понад рівень народів, що потребують чужої опіки.

Справді, під кінець минулого століття слідне в Сирії пробудження національної свідомости; сирійці зясовують собі, що побіч віроісповідання, яке їх ділить, істнує чимало вузлів, що їх вяжуть: спільне минуле, спільна територія, спільна арабська мова, спільна семітська раса, спільна доля під турецьким ярмом. Поволі затирається прірва між християнами та музулманами і в початках нашого століття витворюється спільний сирійський фронт, що входить на шлях політичної боротьби проти Туреччини. В Парижі повстає осередок, що керує тим рухом, видає часописи та веде пропаганду — країна покривається сіткою тайних протитурецьких гуртків.

Не диво, що під кінець світової війни сирійці з тугою глядять на Південь, відкіля посувається — на пятах відступаючих турків — британська армія, а в її рядах добровольчі арабські частини під командою Фейзаля, сина шеріфа Мекки Гусейна, що разом з батьком обняв провід арабського повстання проти Туреччини. Переможні арабські війська з тріюмфом входять у мури Дамаску — старої столиці арабських каліфів, і сирійський національний конгрес віддає Фейзалеві престіл арабсько-сирійського королівства.

Французи, що тоді держалися лише на середземноморському побережжі, з прикрістю дивились на державницьку емансипацію тієї традиційної смуги їхніх інтересів, тим більше, що Фейзаль підпадав впливам Англії. Вони висилають на паризьку конференцію делегацію християн-маронітів, щоб домагалася французького мандату. Маневр пощастив і в квітні 1920 року

нтантська конференція в Сан Ремо віддає Сирію під опіку Франції, що силою зброї розбиває незалежне арабське королівство.

Приступаючи до зорганізування мандатної території, французи ділять її на кілька т. зв. держав, а саме: одну християнську (маронітську) — Ливан, виділюючи з неї автономні музулманські райони, та три музулманські: Сирію, з автономною округою Александретти, країну Алявітів та Джебель Друз. Того роду пристосування принципу „divide et impera" дратує сирійців, що виявили вже ділом волю до незалежности та єдности. Упокорює їх і заведений Францією політичний устрій. Всі ті „держави" мають свої законодатні та виконавчі органи, обсаджені туземцями, які „суверенно" володіють, але... предкладають свої постанови до затвердження французькому високому комісареві.

Найсильнішим висловом невдоволення сирійців та їхнього бажання незалежности і соборности було грізне повстання, що 1925 року охопило було всю Сирію з винятком Ливану, та примусило французів до деяких уступок. Ними сирійці не вдоволилися. Останні події в Сирії виявляють, які напружені відносини між французькою владою і населенням. Вистарчило французам видалити провідника сирійських націоналістів, щоб змобілізувати проти себе маси і кинути їх на барикади. Спроба оперти своє володіння на релігійних антагонізмах, на фаворизуванні маронітів та на підюджуванні їх проти музулман, не повелася французам. Коли 1860. року французький експедиційний корпус відчалював, мароніти благали його командата задержати їх під французьким володінням та охоронити їх від музулманських кинджалів. Сьогодні французький високий комісар має приємність обсервувати з вікон своєї палати баготисячну юрбу, що демонструючи проти нього, підносить оклики: „Нехай живе музулмансько-християнська єдність!"

Політика по лінії „divide et impera" дає часом неочікувані висліди.

М-р Богдан Галайчук.

З польської преси.

Відгук авдієнції у ґен. Ридза-Сміґлого.

Відгуком промови посла В. Целевича при буджеті міністерства військових справ та авдієнції послів В. Мудрого й В. Целевича у ґенерала Ридза-Сміґлого слід уважати передову статтю міністерства військових справ щоденника „Польска Збройна" п. н. „Фікція і реалізм" з 29. ц. м. Читаємо там м. ін. таке:

„Єдиним мірником, на підставі якого маємо оцінювати співжиття обох народів, мусить бути політичний реалізм, позбавлений всіх залишків чи то сентименталізму чи упереджень, партикуляризму чи фікційности. На ґрунті того реалізму ставув теж творець нашої самостійности від першої хвилини воскресення нашого державного буття і тоді, коли лінія державних границь стала доконаним фактом. Але саме від тої хвилини почали зводитись різні фікції — скажім це собі щиро — не тільки серед українського населення, але й серед частини громадянства польського, якщо річ іде саме про „модус процеденді" супроти факту, що в границях польської держави найшлось — як від віків — кілька мільйонів українського народу.

Осільна господарська доля, спільний фронт боротьби з напором кризи, ось що почало позбавляти атракційної сили політично-диверсійного гасла і скермувало розважну частину українського населення на шляхи реалізму. І на ті самі шляхи починає скермовуватись те населення не тільки під господарським оглядом. Реальний погляд на одну ділянку життя мусів відбитись на більш реальному підході до інших ділянок. Ми чули вже запевнення про позитивне становище до проблеми оборони держави.

Чуємо вічно вимоги реалізму щодо полагоди освітніх і культурних справ. Це ділянка, в якій однаково ми, як і українці мусимо стосувати виключно критерій здорового і тверезого реалізму з повним виключенням фікцій і міражів.

Візьмім, щоб навести якнайпростіший приклад, одну з тих фікцій, які не тільки не можуть встоятись перед дійсністю, але з цілою свідомістю свого фікційного характеру вдерлись поміж польську державну рацію та українське громадянство. Візьмім напр. т. зв. закон Грабського з 1924. року, який каже виключно про права польської мови і — „руской" у південно-східних воєвідствах. І знову не висилюємось на фільольоґічні й історичні досліди, чи та номенклятура має підстави. Це спір чисто теоретичний супроти факту, що національне освідомлення населення тих теренів не погоджується з такою назвою, не признає її, ба навіть вважає її штучною і накиненою, що викликує психольоґічне задразнення. Коли від літ маємо у наших законодатних палатах офіціяльно признану українську парляментарну репрезентацію, то не бачимо підстави оминати її і в інших ділянках державного і громадського життя. Треба бути послідовним у цілій площині проблеми, не тільки в її фраґментах. Це річ слушна, а ми досить сильні, щоби йти за голосом слушности. Для того населення назва „руский" значить „російський", а назва „руский" це — коли річ іде про мовні права — фікція. І чи, тримаючись тієї фікції, що — слушно чи неслушно — огірчує те населення, — мостимо дорогу до кращого співжиття і співпраці? Здоровий реалізм мусить заступити омани".

Виленський процес та Береза.

Недавно у польській пресі відбувалась цікава полеміка між двома відламами санаційного табору, між т. зв. ґрупою полковників, органом яких є „Ґазета Польска", та консервативними кругами, що їх речником є „Час". Полеміка спочатку велась коло т. зв. виленського процесу. Як відомо, ґрупа асистентів і студентів виленського університету, що колись належали до санаційної молоді, була суджена за комунізм. Варшавський „Час" і виленське „Слово" Мацкевича підчас процесу на своїх сторінках висловили думку, що в державі не може бути двох справедливостей та що за приналежність до комунізму виленську інтеліґентську молодь слід так само покарати, як будьяку молоду неосвічену жидівочку („дурну гуску" по вислову Мацкевича) чи українського хлопця з села.

„Ґазета Польска" з цього приводу впала у палкий гнів, кидаючи під адресою „Часу" такі вислови, як „виротова демагоґія". Обурилась „Ґазета Польска", як можна писати про вимір кари ще підчас процесу, як можна домагатись від суду тієї або іншої кари, дарма, що цього всього не було у статті „Часу".

Але істотною причиною гніву було що інше — становище консервативних кругів до амнестії для Вітоса та до Картузької Берези. Зі становищем консерватистів, що подиктоване засадою беззастережного правопорядку в державі та домагається скасувати Березу, не може погодитись „Ґазета Польска", для якої сила є, здається, найбільш імпонуючим чинником.

В обороні Картузької Берези виступав колишній дипльомат і міністер, один із редакторів „Ґазети П." Матушевський. Він впевняє, що

„як довго уряд не вважає можливим занехати такого надзвичайного засобу для удержання ладу, так довго не вважаємо річю слушною, щоб намовляли владу до таких кроків ті, що не несуть безпосередньої відповідальности за лад у державі".

Цей погляд на ролю публіциста „Варшавскі Дзєннік Народови" з кпинами прирівнює до ролі „коґутика на даху", що все достосовується до вітрів, які віють від президії ради міністрів".

Другий арґумент п. Матушевського в обороні Берези — цікавіший:

„Натиск з боку опозиції зміряє до заквестіонування в публичній опінії моральних підстав діяльности тих урядів, що були урядами маршала Пілсудського.

Цей арґумент, подиктований почуттям пієтизму до памяті Пілсудського, каже безкритично ґльорифікувати все, що тоді за життя Пілсудського сталося, не задумуючись над тим, чи з міжчасі не зайшли зміни в обставинах. Чейже як слушно замічає цитований вже „Варшавскі Дзєннік Народови", Береза могла бути переходним, надзвичайним засобом.

„Але — кпить собі орган ендеції — Матушевський як видно є думки, що Береза була для тих урядів не переходним політичним засобом, що був подиктований хвилевими міркуваннями та специфічною чуттєвою оцінкою ситуації, але що це була істотна фундаментальна риса цих урядів, що звязані за завжди з пануючим режімом. Хтоб її вирікся, той поступив би так, як Петро, що вирікся Христа... Ніякий санаційний уряд не може відступити від Берези, бо, як твердить сам Матушевський, викликав би тим враження, що репресії (Березу) пристосовували безпідставно, непотрібно, садистично".

Чиж би Береза мала бути вічна?

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— **Димісія раса Дести.** З Аддіс-Абеби подають, що загально там переконані, що раса Десту усунуть зі становища за останній відворот його армії на північ від Дольо. Команду південної армії перейме мабуть Ґобре Маріям, теперішній міністер внутрішніх справ і колишній губернатор Гарраpу.

— **У Сирії спокій.** З Бейруту повідомляють: У всій Сирії поволі вертається спокій. У понеділок прийшло до зудару в Дамаску між ґрупою 300 манифестантів і поліцією. Жандарми й одного манифестанта смертельно ранили. Авас подає, що від початку заворушень згинули дві особи в Алеппо і чотири в Дамаску.

— **Шпигунська афера на Литві.** Авас повідомляє з Ковна, що в окрузі Навміестіс викрили шпигунську аферу, що ділала в користь одної чужої держави. Поліція арештувала 5 осіб.

— **Методи египетської поліції.** З Каіро телеґрафують: Поліція застосувала вчора нову методу, щоб розпорошувати манифестуючих студентів, а саме виливає на студентів барвну течу, що не робить ніякої шкоди, але важко її усунути. В цей спосіб поліція має влекшене завдання устійнювати тотожність студентів, що беруть участь у заворушеннях.

Король Едвард VIII. виберється в подорож по британській імперії.

ЛЬОНДОН, 30. 1. ПАТ. „Дейлі Геральд" подає, що король Едвард VIII. виберється після коронації, яка відбудеться в найближчому році, у подорож по імперії. Підчас неприсутности короля заступати його буде державна рада, зложена з королеви-вдови Марії і трьох королівських князів. Ця справа ще невирішена, але бажане, щоб король після коронації відвідав кожну домінію. Щоденник додає, що плян королівської подорожі, яка має зачатися в осени 1937. р., передбачує святочне проголошення в Дельгі короля Едварда VIII. цісарем нової індійської федерації.

Комуністична революція.

ТІЕНТСІН, 30. 1. ПАТ. Згідно з вістками з японських військових кол, в південній частині провінції Гопеї вибухнула комуністична революція.

Внесок пос. д-ра Ст. Барана
на ліквідацію ізоляційного табору в Березі Картуській.

Від Української Парляментарної Репрезентації зголосив посол д-р Степан Баран на засіданні сойму в пятницю 24. січня ц. р. внесок з запитом до уряду, щоб остаточно зліквідувати табор відокремлення у Березі Картуській і звільнити тих, що там сидять. Внесок передано маршалкові сойму і він поставить його на денний порядок нарад щойно на одному з чергових пленарних засідань сойму згідно з постановами соймового реґуляміну.

Мотивуючи свій внесок, посол д-р Баран покликується на те, що у звязку з трагічною смертю міністра внутрішніх справ Перацького оголошено розпорядок президента держави з дня 17. червня 1934. р. у справі осіб, що загрожують безпеці, спокоєві й публичному порядкові (В. З. П. Р. ч. 50, поз. 473), що обовязує від дня оголошення, себто від 18. червня 1934. р.

У виконанні цього розпорядку влаштовано ізоляційний табор у Березі Картуській у поліському воєвідстві вже з кінцем червня 1934. р. і негайно осаджено там на основі арт. І. цього розпорядку особи, яких діяльність або поведінка, на думку загальної адміністраційної влади, давала підставу до висновку, що з їх боку загрожує порушення безпеки, спокою й публичного порядку.

Розпорядок не жадає, щоб мати якісь безпосередні докази вини щодо придержаних осіб. У мотивах внеску посла д-ра Барана є ще такий, що про приміщення в ізоляційному таборі в Березі Картуській рішає фактично нічим невязана оцінка адміністраційно-поліційної влади, бо інтеренція слідчого судді, передбачена в арт. 3. цього розпорядку, мала й має радше формальний характер, тим більше, що приділений до Берези Картуської слідчий суддя не переводить згідно з постановами згаданого розпорядку ніякого розсліду.

На основі повищої постанови арт. 1. осаджено в ізоляційному таборі в Березі Картуській велике число осіб, яких відокремлення в таборі згідно з арт. 4. могло простягатись на три місяці, а у звязку з поведінкою ізольованого могло бути продовжене на дальші три місяці у спосіб, означений в арт. 2. розпорядку. Одначе у практиці вийшло таке, що у більшості випадків інтернування тяглось дуже довго, часто понад один рік, а навіть понад 15 і більше місяців. Ізольовані у цьому часі були цілковито відтяті від своїх родин, а в перших місяцях істнування табору поводились із ними там значно гостріше, як із звичайними вязнями в карних заведеннях.

Абсолютну більшість ізольованих творили українці, підозрілі у приналежности до ОУН і ці найдовше перебували в таборі. Значно меншу групу творили підозрілі у комунізмі, а найменшу у приналежності до вшехпольського радикального табору.

В дальших мотивах внеску посла д-ра Барана зазначено, що в останньому році внутрішні відносини в Польщі дещо знормалізувалися, зокрема на польсько-українському відтинку, та що сьогодні нема ніякої річевої причини, що оправдувалаб дальше істнування ізоляційного табору в Березі Картуській. З другого боку політичні, національні і суспільні моменти промовляють теж за тим, щоб для психічного успокоєння зліквідовано негайно ізоляційний табор у Березі Картуській і звільнено поміщені там особи. Треба це зробити тим більше, що від 3. січня ц. р. обовязує амнестійний закон з 2. січня ц. р. (В. З. П. Р. ч. 1. поз. 1), що обіймає й політичні проступки. Коли з добродійства амнестійного закону скористали тепер у широких розмірах не тільки політичні, але й звичайні проступники, засуджені правосильними судовими присудами, то на думку внескодавця посла д-ра Ст. Барана повинні нині скористати й ізольовані ще досі в Березі Картуській особи, яким не доказано ніякої вини у фактах, що стоять у колізії з карними законами, і яких часто навіть не можна підозрівати у т. зв. підпольній роботі, і які до Берези Картуської дісталися нераз на підставі фальшивого доносу на тлі особистих порахунків.

В кінцевих виводах внеску пос. д-ра Барана підкреслено врешті, що ліквідація ізоляційного табору в Березі Картуській вказана ще й тому, що внаслідок останніх доручень міністерства внутрішніх справ випущено недавно більше число інтернованих, так що нині в ізоляційному таборі в Березі Картуській є всього 28 осіб, з чого 16 українців, підозрілих у приналежності до О. У. Н., 8 підозрілих у комунізмі та 4 у приналежності до вшехпольського радикального табору. Звільнення з ізоляційного табору і цієї невеличкої рештки та остаточна формальна ліквідація самого табору причиниться немало до психічної нормалізації внутрішніх відносин у державі, а передовсім у відносинах на польсько-українському відтинку.

З організаційного руху.

Політична нарада в Коростні коло Хирова.

Заходами Повіт. Нар. Комітету в Добромилі відбулася в Коростні коло Хирова довірочна нарада 5. січня ц. р. На нараду прибули громадяни ще й із Нанови й Воляниці. Зібралося поверх 300 осіб. Замітне, що між присутніми була яка третина жінок. Нараду отворив і проводив нею місцевий парох **о. Олександер Хархаліс.** Крім того до президії входили пп.: **Онуфрій Родик і Михайло Голубець.** Про політичне положення українського народу, про нашу участь у виборах та про політику УНДО реферував **пос. Гринь Тершаковець,** якого зібрані дуже щиро вітали. З черги про організаційні справи говорив голова ПНК в Добромилі **д-р Антоневич.** По нараді зібрані висловили довіря Проводові УНДО й Українській Парляментарній Репрезентації. Потім багато селян зверталося до посла за ріжними порадами і зі скаргами, особливо на шкоди на полях від дичини.

ҐЕРТ ҐЕРТНЕР

Великий льос.

— Я маю тільки пять шилінґів — сказала Вера до Фрітца — але страшенне хотіла би купити собі льос. Чи ти не міг би...?

Фрітц любив Веру, тому міг їй легко додати те, чого бракувало до ціни льосу. Вона ледве подякувала.

— Я мала сон, що виграла на льотерії. Увага! Завтра тягнення і за три дні я вже багата... Тоді подарую тобі... Ага, що ти хотів би мати?

Фрітц задумувався. Він так звик до своєї місячної платні і до постійного буджету, що і в голову ніколи йому не прийшло, що поза ними можуть бути ще інші цифри. За той час підійшли вони до льотерійної колектури. Вера ввійшла до середини, купила льос, а коли вийшла, обоє зовсім забули за те, над чим Фрітц почав думати. Вера сяла від радощів:

— Що за чудове число 78194, правда?

Фрітц знизав плечима:

— Якто чудове? Таке саме, як усі інші.

Вера заперечила рішуче:

— А я кажу тобі чудове. 7 це число мого дому, 8 це рік мого народження, маю 19 літ і 4 букв має моє імя... Тепер уже розумієш?

Фрітц був педантом:

— Коли ти вродилась у 1908. році, то не можеш мати 19 літ, тільки...

Вера поглянула на нього поглядом серни пробитої смертельною стрілою:

— Ти не розумів мене ніколи... Я не з тих жінок, що в кожній хвилині змінюють собі літа. Коли раз маю 19 літ, то їх маю. Та ти все мусиш обраховувати, вираховувати...

І всіла із своїм льосом до трамваю. Фрітц почував себе дуже пригнобленим.

•

Чай пила вона з Ериком. Замовила сміливо велику порцію морозива з суниць.

— Завтра вранці буду мати імовірно багато грошей — мріяла ніжно. — Маю льос, що може вийти на головну виграну чверть міліона. Коли вийде, поберемось.

Ерик любив Веру: — Що ти зробиш з такою сумою?

Вера всміхнулась апетитно до морозива:

— Куплю собі авто, домик над берегом моря, гермелінове футро і два кільо купелевої соли, зеленої та фіялкової.

Ерик засміявся:

— То гроші твої хутко щезнуть. Я радив би тобі жити тільки з процентів. Подумай кілько чвертьміліона дає місячно проценту! З цього можна вигідно жити. Почекай...

Взяв олівець і почав рахувати. Вера обурилась:

— З процентів?! А що я зроблю з самим капіталом? Має він лежати і чекати аж постаріюсь? А може аж якийсь директор банку збанкрутує чи здефравдує гроші? Чи може аж не попаду в руки якогось ошуканця, що схоче оженитись зі мною для мого маєтку?!

Ерик скінчив рахунок.

— Кажу тобі, що з самих процентів зможемо зовсім добре жити, ще й гарне помешкання собі влаштувати.

Вера поважно розглядалась: — Я не хочу ніякого мешкання, я хочу віллю і яхт на Середземному Морі.

Ерик протестував: — Веро! треба ж думати теж про будуччину!

Вера встала: — Можеш собі думати про будуччину, а я собі йду.

І легкою ходою завтрішньої міліонерки пройшла мимо Ерика, що сумно заплатив за чай, тісточка та морозиво, замовлені Верою на рахунок найближчого чвертьміліона.

•

Вера пішла танцювати з Віллім. Правду кажучи, то вона була умовлена з Людвиком, але він почав так погано поводитись з нею, що позбулась його. На щастя явився Віллі зовсім випадково. Виговорилась перед ним на Людвика і камінь упав їй із серця. Людвик дратував її своїми доказами, які найшов буцім то у статистиці, що рік-річно багато більше людей гине від громів, ніж виграє на льотерії велику премію.

У каварні грав джезбенд і якийсь поясмний тенорик співав про моїї вії та солов'ї.

— Правда, Віллі, — говорила Вера — що люди не завсіди мусять жити тільки з самих процентів і що не мусять завсіди думати про будуччину? Часом можна нарушити навіть капітал?

Віллі був веселий, симпатичний хлопчище. Він і не догадувався, що Вера має на думці якийсь льос. Капітал? що він там буде розпитувати її, який вона має капітал! З молодою гарною дівчиною вдаватись у дискусію про гроші? Смішне. Він узяв руку Вери і поцілував її: — Маєте повну рацію.

Вера легше віддихнула.

— О, ви, мене розумієте. І не будете вважати мене марнотратною, коли я куплю собі авто?

Віллі випив коктейль. Комічна історія: він не знав, що ця дівчина має такі гроші... Якто можна щодо жінок помилятись!

— Купіть собі, Веро, авто зовсім спокійно. Але велике, електричне.

І знову поцілував її в руку. Вона кивнула до нього щасливо. Нарешті чоловік, що її розуміє.

— І пізніше куплю собі тузин шовкових панчіх.

— Віллі сміявся:

— Тузин? Купіть собі два-три тузини? Нащо ощаджувати, коли можна собі купити?

Йому крутилось уже в голові від коктейлів і він готов був кинути Вері під ноги всі шовкові панчохи з цілого світа. Нараз Вера споважніла:

— А коли мій льос не виграє? Що тоді?

Віллі на мить протверезився. Отже вона зовсім не така багата... До чорта! а він розігнався аж на чотири коктейлі! Погана справа, дуже погана. Але підбадьорений музикою, алькоголем сусідством молодої дівчини і власним молодечим оптимізмом, відкинув усі меланхолійні думки про рахунок і заявив: „Веро! ви напевне виграєте!“

Показалось, що Віллі був пророком. Вера справді виграла. Правда, не головну виграну. Тільки 20 шилінґів. За ці гроші купила гарненьку пудерничку для себе і краватку для... Для — Карла.

Перекл. *а. б.*

Ще один скарб нашої землі.

Манганові поклади на Чорногорі

Вже кілька літ ходять менше або більше вірогідні чутки про те, що в Чорногорі, в дорéччі Білого й Чорного Черемошу, найдено великі поклади металів. Віддаль та брак фахівців на місці не дозволили досі зорієнтуватись, наскільки ці здогади правдиві і щойно тепер, коли преса всієї Польщі заговорила про „польські зложа мангану", можемо подати в тій справі кілька вісток.

Про Чорногору здогадувались завжди, як про богату в копалини полосу гір. Згадки про старі рудокопи, сусідство богатого в поклади металів Мармарошу та находки в алювіях, рік казали догадуватись, що в тій геольогічно недослідженій частині наших Карпат мусять лежати під землею теж пребогаті скарби. На розшуки їх і виправлено в 1929 р. заходом львівської політехніки та університету, першу, а чотири чергові виправи в наступних роках, які при фінансовій допомозі Банку Краєв. Господарства та мін. торговлі і промислу перевели на місці основні теренові та хемічно-мікроскопійні досліди. У висліді — експедиції найшли великі поклади мангану, про який і заговорили, як про чергові „скарби польської землі".

Манган — у природі доволі рідкий первень і виступає в будові твердого шару землі в кількости 0.08%, звичайно не самостійно й не у чистій формі, а в сполуках — окиснях (піролюзит, бравнштин, бравніт, гавсманіт), вуглянах (родохрозит) і кремнях (родоніт). Приявність його ствердженo в богатьох мінеральних водах (м. і. у Черчі), в морі, в попелі ростин та тваринних організмах.

Щоправда, з чистого мангану техніці користь невелика. Всеж у суміші з іншими металями має він визначне місце у металюргічнім промислі, де він стоплений з залізом дає допоміжний продукт до металюргії спеціяльної сталі — феромангая, крім цього манганову мідь, манганoвий бронз (4%), мангановий мосяж (10—15%) і манганін — мішанку міді, мангану й ніклю.

До війни продукція мангану давала два й пів міліона тон річно. В повоєнних роках зросла вона в 1929 і 1930 до трьох і пів міліона тон, при чому найбільшу частину тієї продукції (один міліон, в 1930 р. навіть півтора міліона тон) постачали Совіти, потім англійські Індії (який один міліон тон), врешті Золоте Побережжя і Бразилія. В Польщі виступає манган подекуди в Татрах та Сяніччині, але без практичної вартости.

Недавно викриті та прослідженi поклади мангану лежать на висоті 1600 м., біля джерел Білого й Чорного Черемошу, між потоками Прилуки, Маскатин і Стримба. Идуть вони хвилею, хитаючись між 1.360 і 1.580 м., грубою місцями до 10 м., а приявність їх ствердженo на просторі яких 5.5 км. довгім, поверхні близько 2 кв. км. Якщо ці поклади грубі пересічно тільки на 2 м., то це дає запас більш як 10 міліонів тон руди.

На місці виступає ця манганова руда в подвійному виді: окисневих сполук, що мають 41 проц. мангану та вуглянових. Лябораторійно стверджено, що поклади мають пересічно 32% мангану, 6 відс. заліза і 23 крему. Іншими словами — це низьковідсоткова руда, якої прикмета — малий відсоток фосфору і хиба — поважний відсоток крему.

Експльоатація цих покладів дозволилаб Польщі стати незалежною від закордону, звідки вона спроваджує багато манганового сирівця — і не диво, що польська преса втішно витає відкриття експедицій. Нам може це бути втішно остільки, що це ще один доказ богацтва нашої вужчої батьківщини, богацтва, що з політично-економічного боку стало трагедією II визвольницької боротьби в 1918 р.

Еміграційні справи.

КОНТИНГЕНТ БРАЗИЛІЙСЬКИХ ВІЗ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

Бразилійська влада визначила вже контингент віз для емігрантів з Польщі на перший квартал 1936. р. Візи можуть бути уділені загалом для 510 осіб, у тому 51 віз для нехліборобів (з візванням) і 459 для хліборобів.

З огляду на обмежене число треба скоро клопотати за документи подорожі. Хлібороби мусять при візі предложити окремі рільничі контракти прислані з Бразилії і засвідчені тамошнім міністерством робіт.

Хліборобські родині, що вибираються до Бразилії на кольонію, дістають візи на основі умов, заключених з кольонізаційним товариством у Варшаві.

Жінки і діти (неповнолітні) дістають візи поза контингентом на основі поіменного візвання (афідавіту) бразилійського.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ ДО БРАЗИЛІЇ.

Кожний емігрант, що їде до Бразилії, має вручити капітанові пароплаву власноручно підписаний спис річей, які можна уважати за предмети торговлі. Як цього не зробить, повинен вручити спис бразилійському митному урядовцеві перед його урядуванням. Інакше емігрант наражується на грошеву кару, а навіть на вязницю.

Вільно везти ужинані вбрання, апарати і предмети щоденного вжитку, уживані скрині, куфри, мішки і прикраси для власного ужитку.

Вплив декретів на господарське положення села.

Нарада у львівській Хліборобській Палаті.

Заходом Хліборобської Палати у Львові відбулася у пятницю 30 січня ц. р. нарада, на якій представники преси і хліборобських та економічних організацій довідалися дещо про господарське положення хліборобів у Галичині у звязку з оголошенням низки декретів в останніх трьох місяцях. Нараду відкрив в год. 10.30 передполуднем **д-р К. Папара,** голова Хліборобської Палати і згадав про політику уряду, щоб поправити тяжке положення хліборобства. Це положення найкраще характеризують такі два числа: 38 відсотків хліборобського населення у Чехословаччині мало 34 відсотки із загального суспільного доходу; зате 70 відсотків хліборобського населення у Польщі мало ледви 12 відсотків загального сусп. доходу.

Довший реферат про господарське положення на тлі нових декретів виголосив інж. **Суходольський.** Зпоміж 42 декретів, які оголосив уряд в останніх трьох місяцях, 14 декретів торкаються безпосередньо хліборобів, інші декрети відносяться до фінансово-господарських справ з ріжних ділянок життя. Положення хліборобів погане, бо їх теперішній дохід сягає ледви 40 відсотків доходу з 1928 р. Уряд намагався злегіднити тяжке положення села, але декрети приходили все за пізно. Життя постійно випереджувало їх. Воно довело в дійсности до каренції хліборобських довгів і декрети лише легалізували цей стан. Декретами управильнено сплату приватних довгів хліборобів та їх довгів по банках (крім державних банків) і по кредитових кооперативах. Інші декрети принесли хліборобам деякі полекші супроти державного скарбу і самоуправних установ. І так декрети обнизили відсотки, змінили податок від нерухомостей та маеткові данини. Сюди слід зачислити і скасування оплат за візд до міст, з яких магістрати міст мали великі доходи. Згадатиб лише, що в буджетовому році 1934/35 магістрат м. Львова мав доходу з цих оплат 420.000 зол., магістрат м. Перемишля 14.000 зол. і т. д. Ці оплати були господарськими дивогладами і лягали на хліборобів великим тягарем. Вкінці декрети управильнили частинно продукцію хліборобів (цукровий буряк, акція у справі цукроварні в Тернопільщині, зміна контингенту для горілень і т. п.). Головною метою декретів проти картелів було пересунути суспільний дохід. Референт згадав теж про зміну залізничої тарифи та її вплив на дохідність села.

По рефераті розвинулася довша дискусія, в якій забрав між іншими слово **ред. Карло Коберський.** Промовець доказав на основі публікацій Інституту для досвіду хліборобських господарств у Пулавах, що дохід хліборобів у Польщі доходить найбільше до 33 відсотків у порівнанні з 1928 р., а не 40 відсотків, як це доказував референт. Декрети не вплинули зовсім на знижку цін найбільших картелів, як вугля, заліза, монополів і т. д. До того декретами можна викликати ефективні наслідки, але лише на короткий час. Противагою картелям може бути лише добре розбудоване господарське життя в суспільних формах. На жаль, уряд обмежує приватну ініціятиву. Доказом цього обмеження обсягу діяльности для української кооперації і заходи накинути закон про молочарні, який завів би монополістичні молочарні. А тимчасом вони довелиб до упадку і так слабо зорганізовану сільсько-господарську тваринну продукцію. Це бачимо тепер у Німеччині (кріза з прохарчуванням) і в Чехословаччині (великий недобір збіжевого монополю).

Інші промовці домагалися правдивої обнижки (не паперової) цін на нафту і смари, обнижки за високих відсотків від кредитів і залізничої тарифи, яка в дійсности є миленням очей і не приносить для хліборобів ніяких полекш.

Цікаво, що за проектом нового молочарського закону дуже розбивався директор Польського Ревізійного Союзу Кооператив Єннер.

По виясненнях референта і принятті деяких побажань до президії Хліборобської Палати наради закінчено в год. 12.45 вполудне.

Меморіял берлінських українців до Ліґи Націй.

Українська Громада в Німеччині звернулася до Секретаріяту Ліґи Націй з обширним меморіялом, у якому сказано між іншим ось-що:

Українська Громада в Німеччині щиро витає заяву п. Дж. Мекдональда, б. комісаря для еміґрантських справ, яку він вислав на адресу Ліґи Націй. У ній зазначив він, що „моральна повага Ліґи Націй і заступлених у ній держав вимагають від Л. Н. чину в імя людськости й основ міжнародного права". Меж власне думаємо, що саме там пора виявити просту людяність, де загинули й гинуть несчисленні міліони людей у підвалах Чека і ҐПУ, в тайзі й тундрі та внаслідок пляново викликаного голоду, з явною метою винищити наших братів.

Цю моральну вимогу п. Дж. Мекдональда підтримуємо і просимо Вас зажадати від п. Літвінова, члена Президії Л. Н., дати звідомлення Лізі Н. про ці всі страшні злочини, яких допустився сов. уряд на українськім народі, та на всіх тих, хто попав у його ярмо. Ми просимо зорганізувати нарешті розслідну комісію, що складалася би з безпартійних представників тих урядів, які не є в ніякому союзі з Совітами, щоб дослідити і ствердити на місці нечувані звірства совітського уряду.

Підняти наш слабий голос у цій страшній справі змушує нас те, що п. Дж. Мекдональд визнав жидівську справу найтяжчою несправедливістю нашого часу, а на біду емігрантів з окупованих большевиками земель, та ще страшніший стан їх родин, що залишилися під большевиками, зовсім не звертає уваги.

Вашим обовязком, Панове, є вжити всіх Ваших впливів, щоб дати дійсну допомогу переслідуваним большевиками народам і тим, що встигли уратуватися з Совітів втечою за кордон.

Віруючи в право і справедливість, Українська Громада в Німеччині з осідком у Берліні звертається до Вас, Панове, як членів Л. Н., з гарячим закликом: Зорганізуйте нарешті слідчу комісію, якаб прослідила і ствердила нелюдські звірства совітського уряду та поклала нарешті кінець тим мукам, які тревають уже мало не два десятиліття.

Меморіял підписали: голова Української Громади в Німеччині О. Скоропис-Йолтуховський і секретар Р. Димінський.

На парляментарній арені.

ВИСТУП ПОСЛА З. ПЕЛЕНСЬКОГО ПРИ РОЗГЛЯДІ БУДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА ТОРГОВЛІ Й ПРОМИСЛУ.

У буджетовій дискусії, при дискусії над буджетом міністерства торговлі й промислу забрав голос посол З. Пеленський і заявив м. ін. таке:

„...Українці мають самостійно зорганізовану чималу власну господарку і це треба взяти під увагу. Тимчасом з політичних оглядів збивається у східних воєвідствах українську господарсько-суспільну ініціятиву. Нищиться українську кооперацію на Волині і Поліссі, а до першорядних споживчих установ стосується § 14 промислового закону, який наказує переводити ревізію у підприємствах, що грозять життю суспільства. Коли торгівля і промисл мають іти на схід, то треба вможливити громадянству піднести його добробут. Українці дали доказ, що вміють господарськи організуватись без ніякої субвенції. „Маслосоюз“, який має закордонний експорт, — найкращим доказом на це. Якщо ті торговельні шикани є політичним протиукраїнським засобом, то слід заявити, що українці є конструктивно-творчою силою і не дадуть винародовити себе.

Промовець домагається дальше, щоби припинити спекуляцію, що полягає на продажі експортових посвідок. Такі посвідки слід видавати кооперативам, а українські кооперативи не повинні бути гірше трактовані від інших. Промовець стверджує з вдоволенням, що Промислово-Торговельна Палата розуміє це і співпрацює з українськими кооперативними установами. Вкінці порушує інтеренцію адміністраційних властей при стосуванні нового молочарського закону. Промовець перестерігає перед новим нездоровим експериментом. Треба залишити громадянству приватну ініціятиву та скінчити з експериментами пп. старостів, які керують найрізнороднішими ділянками життя і не повинні встрявати у детайлі економіки.

ВИСТУП СЕН. ОСТАПА ЛУЦЬКОГО ПРИ БУДЖЕТІ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ У СЕНАТІ.

У буджетовій комісії сенату при розгляді буджету закордонних справ забрав голос сенатор Остап Луцький і заявив м. ін., що вправді тримається традиції не порушувати політичних справ при розгляді буджетових цифер, а проте не може промовчати становища міністра до справи охорони національних меншин; ми схильні підтримати його становище, очевидно морально, бо українці ніколи не мали тенденцій робити прикрощі спеціяльно міністрові закордонних справ через використовування меншинового трактату, але завжди були готові полагоджувати ці справи на місці. Маю враження, казав сен. Луцький, що та політика, яку я розпочав та яку тепер веде посол Мудрий, вможливлює міністрові вийти зі ситуації, що її витворила його женевська декларація, і що ті розбіжности, які ще істнували, будуть надалі зменшуватись. Однак принципіяльно не можемо зрікатися прав, які нам прислуговують.

Дальше промовець казав про долю українців поза межами Польщі, якою міністер закордонних справ повинен цікавитись так само, як долею власних земляків.

Міністер Бек досить обширно відповідав сенаторові Луцькому. Заявив, що він не хоче прикриватись аргументом, що його як міністра закордонних справ не цікавить внутрішня політика. Як кожного громадянина обовязує мене, казав п. Бек, конституція, яка каже про рівність громадянських прав. Ту засаду признаю не тільки формально, але з цілим переконанням. Отже справа меншин є дуже проста. Далі міністер виясняє, що кажучи про міжнародню співпрацю мав на увазі Лігу Націй, де обовязує принцип рівних прав. Коли інші закривались суверенністю й відмовлялись дискутувати на тему своїх внутрішніх справ, то аналогічне становище мусів зайняти і представник Польщі. Річпосполита не претендує до того, щоби втручатися не до своїх справ, ані теж не хоче відграти ролю більшу, ніж має на це засобів і значіння.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Польські правники про варшавський процес.

У місячнику „Ґлос Права“, який виходить у Львові під редакцією д-ра Анзельма Лютвака находимо в числі 9—10 (за вересень—жовтень 1935) цікаву статейку „В обороні оборони“ з варшавського процесу, яку передаємо з малими пропусками.

„З подрібних, але згідних звітів поважної польської преси виходить, що оборонці підсудних у процесі за вбивство мін. Перацького сповнили своє будь-що-будь дуже тяжке завдання з небуденним опануванням нервів і темпераментів, оберігаючи уважливо межі закону та обичаєвих засад адвокатського стану. Одначе проте не зуміли ні в ході виснажуючої, двомісячної розправи, ні навіть підчас своїх кінцевих промов, оминути дошкульних і пригнітливих переживань, які саму доцільність, саму можливість виконування оборони у карному — тай ще до того політичному — процесі ставлять під знаком запиту.

ПОВНА СВОБОДА СЛОВА ДЛЯ ПРОКУРАТОРІВ.

Представники прокуратури користали в цьому процесі — річ ясна — з повної свободи слова. По кількагодинній промові прокуратора апеляційного суду Рудніцького — до речі знаменитої щодо форми, змісту, стилю і розумного такту — прийшла кількаденна, виснажлива, бо дрібничково-загоріла промова віцепрокуратора окружного суду Желеньського, переповнена теж політичними диґресіями й екскурсами, які зрештою теж були у промові п. прок. Рудніцького. Одначе ні один раз, ні на хвилину провідник розправи не спротивився потокові слів віцепрокуратора Желеньського, хоч вони нераз зовсім далеко розливалися поза береги позитивного обвинувачення, бо нераз обіймали енунціяції, які належать до виключної компетенції міністра закордонних справ, на тему протипольської політики і праці урядів Литви і Чехословаччини — отже енунціяції, які хто знає, чи були на руку нашому керманичеві міжнародньої політики.

Не зважаючи на все те не думаємо, щоб провідник розправи заступник президента (окружного суду — прим. Ред.) Посемкевич міг сі[ра]жнутись зі закидом надмірної чи виняткової толеранції і зрозуміння для промов прокураторів. Бож цей досвідчений суддя мусів добре здавати собі справу, що у політичному процесі неможливо оминути політичних міркувань... і що — взагалі — кожний судовий процес від непамятних часів є „боєвою акцією“, що „на війні як на війні“ або як каже наша приповідка: „де рубають дрова, там тріски летять“. Отже кінцева промова прокуратора й оборони у карному процесі, при найкращій навіть волі, не може бути однаково річева, поважна і докладна як нпр. науковий виклад про вексель in bianco і що неможливо у новітнім устнім та явнім процесі обміркувати і відміряти спокійно кожну думку, яка прийде до голови, бо на це нема часу. Дотого таке відмірювання або остуджування думок минялось би з ціллю й ефектом. Тому без сумніву досвідчений суддя признає, що в таких „природних“ умовинах кожного судового поєдинку не випадає, щоби предсідник розправи дуже педантично цензурував промови або заяви сторін, щоби занадто часто переривав промови і витикав „невластивости“, щоби свою судейську увагу розсівав на підхоплювання та прибивання кожної тріски, яка летить від рубаних дров.

ГРИВНИ І ПЕРЕРИВАНІ ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

Як собі вияснити, що коли по віцепрокураторові Желеньському дійшов до голосу перший з оборонців, адв. Горбовий, предсідник увесь час переривав йому? Ми читали в однозгідних взагалі звітах поважної преси, що предсідник не дозволив йому зясувати співжиття польського й українського народу в минувшині, не дозволив порушувати взагалі політичних моментів, заборонив йому обговорювати мовну справу, якщо оборонець не заявиться у цій справі за становищем суду, яке він заняв у цій справі, не дозволив порушувати справи імперіялізму українських націоналістів і взаємин ОУН з іншими державами і вкінці візвав його, щоби „обмежився до меж акту обвинувачення, які є дуже ясні“. Тоді оборонець, який згубив провідну думку, мусів — як це ми читали — просити короткої перерви, щоб міг охолонути і прикроїти оборону до вказаних предсідником „доволі ясних меж акту обвинувачення“.

Ще гірше повелося черговому оборонцеві адв. Шлапакові, який у ході своєї промови дістав дві гривни по 300 зол. Одну за висловлення переконання, що прокуратор знає теж про інші місця, де виробляють вибухові матеріяли (поза т. зв. лябораторією Карпинця), але „з різних оглядів не вважав за потрібне виявити цього на розправі, в чому суд доглянув на внесок прок. Желеньського „зневагу прокуратури, підсуваючи їй, що вона нібито затаює суттєві для справи фактичні обставини і докази, які їх потверджують. Другу таку гривну за вислів, що зі змісту самих актів цього процесу можна би відтворити історію кільканадцятьох років незалежної Польщі, чим — на думку суду — образив честь польського народу і держави. Одначе маючи перед собою обидві повищі енунціяції оборонця, трудно хиба заперечити, що їх можна вложити зовсім добре у позит. змислі і що вони не мають нічого спільного ні зі зневагою прокуратури, ні зі зневагою народу і польської держави. Згідно з освяченою практикою в новітньому вимірі справедливости слід було перед гривною бодай візвати оборонця, щоб ближче вияснив слова, які — на думку суду чи прокуратора — можна було розуміти як зневагу. Одначе того, як виходить зі звітів, не зроблено. Але що гірше, першу з цих гривен наложено вже тоді, як предсідник звернув увагу оборонцеві, що не можна дозволяти собі на такі звороти і дозволяючи йому продовжувати свою промову, в чому містилося вже, якби слід було сподіватися, повне полагодження инциденту зі становища сесійної поліції. У подібний зрештою спосіб покарано вже раніше, в ході розправи, визначного оборонця адв. Ганкевича, хоч цей на завваги предсідника негайно і льояльно признав, що вжив до зізнань свідка невідповідного вислову.

Всі ті переживання і клопоти оборонців у процесі українських боєвиків здається вказують на те, що не до всіх ще суддів і прокураторів дійшло належне зрозуміння становища і ролі оборонця як речника права і слушности (ст. 15 закону про устрій адвокатури) у судовім процесі або теж (на що вже звернув увагу Юлій Варга у славнім своїм творі „Ді Фертайдіґунґ ін Штрафзахен“, 1879, ст. 289 і далі) — що далі ще покутує в деяких урядових головах примітивне розуміння ролі адвоката як чинника, який „утруднює і загаює“ осудження справи. В дійсності є навпаки, бо не зважаючи на загально-людську помильність, якою адвокат по братерськи ділиться зі суддею і прокуратором — адвокат є тим чинником у судовім процесі й адміністраційній процедурі, якому державний вимір справедливости — може в найвищій мірі завдячувати — основне і належите розглянення“.

—o—

З нових видань.

О. Ольжич: „РІНЬ“. Львів. 1935. Накладом Богдана Кравцева. Окладинка М. Бутовича. Ст. 46.

Збірка поезій — невеличка, але досить того, що в ній, щоб зорієнтуватись у головних рисах таланту поета. Автор володіє добре віршем, свідомо добирає слів, образців, — тільки за темами блукає за далеко. Коли прочитати її одним віддихом залишається досить неясне враження, що саме — крім легкости віршувати — спонукує поета писати поезії та які переживання зродили їх. Відчуваємо холод надуманих тем. Це ще не докір; є такі майстри слова, що на тему ґалів, готів, манастиря та революції вміють вирізьбити строфу, де рефлексія блищить як вістря або мениться веселкою. В Ольжича рідко яка строфа лишає враження останньої; — те, що буває в поезії рефлексією або її останнім ліричним акордом, обірване, недокінчене.

Ольжич має розмах, порив; тут і там блисне гарним образом чи порівнянням, але в його головному зусиллі, яке відчуваємо в усій збірці: щоб настроїти себе на крицевий тон, гартувати нас темами та думкою, щось надривається, зазуається враженнями, що не мають із цим гарним наміром нічого спільного.

Ось характеристичний зразок такої неясности:

На хмурих сходах зупинись на мить
Заглянути у клаку баговінну.
Он промінь впав посеред верховіть
І засвітив його шматком бурштину.

На листя ти задивишся бліде,
На черепашку равлика прозору,
І в цю хвилину дівчина пройде
З школярським ранцем сходами нагору.

І ти вже знаєш: проминуть роки,
А ти ховатимеш немов коштовність.

Води бурштин і одягу кратки
Однаково прекрасну невимовність.

Поетам віддавна вільно перебільшувати. І тут віримо поетові, що „кратки одягу" мають ту саму прегарну „невимовність", як чудові переливи морської води. Поезія ця називається „Акваріюм". Чи маєте хоч на хвилину враження, що такий настрій розбуджує „акваріюм"? Не розуміємо „бетонової" (!) казки, ані сили спомину, що дорогоцінністю залишається нам роками після відвідин акварія.

Три сторінки дальше „Робітня" кінчиться такою строфою:

І десь на розі, десь, де ми беремо
До рук газету, в поспісі зімняту,
Тебе розітне лезами сурем
Невблагана екстаза атентату.

„Леза сурем" — наче із словника футуристів; чому „екстаза атентату" має епітет „невблагана" — (невблаганна?) не розуміємо, як і багато дечого в таких строфах без заголовка:

Хтось метнув неминучу стрілу.
Захиталось струнке оперіння,
І негаданий креслячи лук,
Під ногами тіхне каміння.

Коли „струнке оперіння" це птах, то „стрункість" тут тільки претенсійний прикметник; каміння, що паде, ясна річ, не думає і тому лук його „негаданий" (!).

Скажуть поети, що так можна всі поезії звести до абсурду, бо поезія має іншу льоґіку. Так; льоґіка в поезії підпорядкована творчій уяві і коли те, що нам вображує поет, не дає нам змоги бачити її відчувати, щойно тоді починаємо у словах шукати змісту, щоб зрозуміти. І саме тоді виявляється, що там, де нема поетичної уяви, нема і льоґіки.

Не хочемо заперечувати таланту Ольжичові. Такий його вірш як „Ганібал в Італії" — повний сили і розмаху, є доказом, що й інші могли би бути кращі. Друкував Ольжич неодну поезію, яка могла була ввійти до збірки замісць слабших і невироблених, які дав нам „Рінь". Знає Ольжич добре мову, тимто і вражає нас у збірці кілька москалізмів як „вождя", „ранець", „ніга", „неповторимий".

Залишає вся збірка таку рефлексію: Коли поет хоче конче проявити свою енергію і починає вживати багато сильних слів тоді від патосу переходить занадто швидко до реторики. А на реторику шкода таланту Ольжича. *м. р.*

Дві політичні наради в Рогатині.

В Рогатині відбулися дві політичні наради, а саме: одна 22. грудня м. р. і друга 25. січня ц. р.

В дні 22. грудня м. р. відбулася **нарада інтелігенції**, на якій пос. **Великанович** виголосив реферат на тему „Нинішня наша політика". В нараді взяли участь громадяни ріжних переконань і всі в дуже поважній формі дискутували про наші актуальні справи.

В дні 25. січня ц. р. відбувся в Рогатині **Повітовий Народній Зїзд** при участи вище сотні делеґатів з 30 громад і пос. Дмитра Великановича та уступаючого голови, був. посла Стефана Кузика. Наради отворив довголітній політичний провідник Рогатинщини **пос. Ст. Кузик**, що покликав до президії гром. **Борачка** з с. Потік та гром. Будного з Бурштина і на секретаря п. **Бойчишина**.

Звіт з праць Повітового Комітету за час від 1932 р. зложив **дир. Кузик**. Він обговорив нашу політику від р. 1922 до 1935 р., зокрема ж політичну працю попередніх Українських Парляментарних Репрезентацій. Дальше обговорив праці П. Н. К. над самоурядними виборами та боротьбу з ріжними політичними й національними противниками в повіті. Промовець ствердив, що через ріжні виборчі штучки наш стан посідання в самоуправах зменшився з 90 до 60 проц., та що внаслідок партійної боротьби національна справа в повіті хоч не заломилася, але поважно ослабла. Коли йде про партійні впливи, то у відношенні до радикалів ми свій стан посідання вдержали. На кінці промовець підчеркнув, що політична тактика може бути ріжна, але йде про те, щоб нарід думав і ділав згідно. Треба вірити у свої сили, бо упадок віри — це для народу смерть.

Другий реферат виголосив пос. **Дмитро Великанович**, а саме про нашу теперішню політику, про праці в соймі і в терені та про організацію УНДО. Його реферат був продовженням реферату дир. Кузика, а саме за час від травня 1935 р. по нинішній день.

В дискусії забирали слово численні промовці, які в поважній і річевій формі висказувалися про теперішню нашу політику та про ріжні справи, що вяжуться з нашим громадським життям. Промовляли: о. Петрів, о. Сайкевич, сел. Стефан Горобець, сел. Ромак Дмитро, проф. Камінецький, дир. Поритко та інші. Всі промовці стверджували своє повне довіря до нашого політичного проводу, але рівночасно висказували велике невдоволення, що від часу розмов з урядом не полагоджено з польської сторони ані одної справи з тих постулятів, які предложив наш провід урядовим чинникам. Всі висказували побоювання, що хоч верхівка польської суспільности виявляє деяке зрозуміння до української проблеми, то низи і польська преса тої сорти, що краківський „Кур'єр Цодзенни" або львівський „Век Нови", роблять усе, щоб не допустити до якихнебудь полекш для українського народу в межах Польщі. Прикладами з ріжних практик адміністраційної влади на терені Рогатинщини доказували всі, що є оправдані побоювання, що не скоро діждемося полекш у наших національних справах. Зокрема піднесено факт, що місцевий староста заборонив гр.-кат. священикам складати урядові акти чи відписи з метрик в українській мові, що не затверджує війтів-українців, яких бажає собі населення та що з гтіл Повітової Ради наче б на провокацію нас вставив до буджету 50 зол. допомоги для Т-ва ім. Качковського, а кілько не вставив на нашу „Просвіту". Промовці стверджували, що треба нам нормалізації українсько-польських відносин, але хто знає, чи тої нормалізації не потребує більше польська, як українська сторона. Колиж розпочата нормалізація урвалась би, то не буде це виною нашого проводу, тільки противної сторони.

По закінченні дискусії поставлено тому низку резолюцій, з яких замітніші отсі:

1) Повітовий Народній Зїзд приймає до відома звіт посла нашої округи Дмитра Великановича, одобрює тактику Української Парл. Репрезентації та проводу УНДО і висловлює своє повне довіря обом політичним установам.

2) Повіт. Зїзд, прощаючи був. посла Степана Кузика, висловлює йому свою подяку в імені цілого повіту за його довголітню політичну й економічну працю в повіті.

3) Домагається внесення збірних громад та ухвалення нового закону, який привернув би попередній громадський устрій.

4) Протестує проти практики шкільної влади, яка позбавляє наших священиків права навчання релігії у школах і передає це навчання нераз учителям чужої народности й віри, які не мають місії до навчання нашої релігії.

5) Домагаються від Української Парл. Репрезентації, щоб негайно в Соймі зголосила законопроект про викладову мову в школі і домагалася усунення закону Грабського з 1924 р.

6) Домагається, щоб українська дітвора мала для себе українську школу з українським учителем.

7) Ставить вимогу, щоб і Повітова Рада і громадські ради ухвалювали при буджетових преліммінарах відповідні суми на українські культурні установи.

8) Домагається пошанування української мови у внутрішньому і зовнішньому урядуванні як державних, так і самоурядних установ.

Ті всі резолюції ухвалено одноголосно.

Відтак вибрано Повітовий Народній Комітет, зложений з 12 осіб, а саме: о. Теліщук Денис, парох з Потока, голова, Дмитро Хоптяк, директор П. С., заст. голови, адв. Роман Шевкірик, секретар, д-р Гриць Драгомирецький, скарбник і члени: д-р Лотоцький з Болшовець, д-р Добротвір з Липиці Долішньої, о. Скоків Гриць, парох з Дібринова, Михайло Левицький, госп. з Васючина, Іван Яськів з Мартинова, Петро Войчишин, госп. з Коростовичі, Теодор Мрочко, ремісник з Бурштина, Степан Воробець, госп. із Залужа.

—o—

ЧОГО ДОМАГАЮТЬСЯ СЛОВАКИ ВІД СВОГО УРЯДУ?

ПРАГА, 30. 1. ПАТ. „Прагер Тагблят" повідомляє, що народня партія (автономісти о. Глінки) постановила у переговорах поставити до уряду такі умовини: 1) Створення окремого міністерства для Словаччини або бодай окремого словацького департаменту в кожному міністерстві, 2) Зміни закону про адміністраційне самоврядування, щоби краєвий словацький сойм мав право видавати закони в деяких господарських, культурних і суспільних справах. 3) Поширення управнень краєвого президента Словаччини так, щоби іменування, авансе і перенесення службовиків могли відбуватися за його згодою. 4) Усунення політики з урядів і культурних та суспільних установ. 5) Низки інших домагань господарського, суспільного і культурного характеру.

ЗГИНУЛО 8 МІЛІОНІВ ОВЕЦЬ

СІДНЕЙ, 30. 1. ПАТ. В західній частині провінції Квінслянд наслідком посухи згинуло 8 міліонів овець.

Для нашої будучности не байдуже, чи громадянство сплатить інвалідам затягнений довг, чи покине їх безпомічних власному терпінню!

СЛОВАЦЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

ПАРИЖ, 30. 1. ПАТ. Зі Женеви повідомляють, що словацькі організації зложили в Лізі Націй меморіял, який звертає увагу, що в большевицько-чеському військовому союзі Чехословаччину вибрали за базу для большевицького військового летунства. Крім того меморіял звертає увагу, що провідники деяких словацьких партій звертали свого часу увагу міродатних чеських чинників на те, що комінтерн вибрав собі Чехословаччину як осередок військової і політичної пропаганди. Осередком большевицької пропаганди є Прага, якою переїздять сотки агентів комінтерну, які дістають у Празі вказівки.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— Деякі наші читачі і передплатники, які дістали календар „Криницю" на рік 1936, не вирівнали ще належитости за нього. Просимо при висилці передплати на лютий не забути вирівняти належитости за календар у квоті зол. 1.50.

— Хто хоче добре і весело забавитися, той спішить на **Вечерниці К. Л. К. дня 1. лютого ц. р.** до Народнього Дому. Грає „Дерої-бенд", добірний буфет, а в окремих кімнатах столики до бріджа. Білети дешеві, бо по 2.50 і 1.50 зол. Запрошення можна ще дістати в суботу від год. 4-ої в салях Нар. Дому.

— Відчит „Італія — місто і село" у Стрию відбудеться заходом тамошнього „Союзу Українок" у неділю 2. лютого ц. р. в 6. год. веч. Відчит матиме п. Мих. Островерха.

— Діти на сцені. На загальне бажання публики повториться заходом батьківського кружка школи ім. кн. Льва на Личакові вистава „У чужому піррі", балет під проводом Тамари Панченко у великій салі Інституту ім. Лисенка дня 12. лютого. Початок год. 12 впол. Вступ за добровільними датками на доживу дітвори.

— Тиждень допомоги для бездомних. У Львові повстав, як відомо, громадянський комітет, зложений із представників польських суспільних і харитативних організацій, і рішив уладити тиждень зимової допомоги для бездомних на терені цілого міста в часі від 1. до 7. лютого. В суботу раном виїдуть на місто трамваї, везучи орхестри і квестарів з пушками, які займуть свої становища в ріжних місцях. В місті уставлять коло 100 збіркових столиків, а крім того будуть збирати по домівках. До збірки зголосилося коло 500 осіб, між ними багато визначних діячів.

— Знову фальшивий алярм. Як звичайно, алярм польської преси про те, що перемиська гр.-кат. капітула хоче купити більшу земельну посілість в Горохівцях під Перемишлем, показався фальшивим. Власник цих дібр п. Роман Долянський заперечив цю вістку, стверджуючи, що в справі купна переговорювала з ним **латинська** капітула, але до порозуміння покищо не прийшло.

— Арештування протигітлерівського комітету. У Львові зліквідовано жидівський антигітлерівський комітет, що існував нелеґально, а його членів потягнено до судової відповідальности. Арештовано м-ра прав Адольфа Крумана, м-ра Самі Собля і Юліяна Еренпрайза.

— Суди валяться. Будинок, в якому находиться суд у Перемишлі, валиться, так що треба його негайно опорожнити. В подібному стані находяться судові будинки в Тернополі і Коломиї.

— Перед новою зимою. Як повідомляє Дирекція Польського Метеорольоґічного Інституту в останніх часах північну Америку навістила небувала хвиля морозу, що посувається від північного бігуна на південь. Подібна хвиля зимного полярного повітря наближається крізь північну Росію до Польщі від північного сходу. В середу маса дуже зимного повітря дійшла до Риги, де температура обнизилася до — 15 ст. і вже в найближчих днях розпічнеться у нас гостра зима.

— Напад на фабрику чоколяди. У четвер рано 3-ох бандитів напало на бюровий льокаль фабрики „Сішар" у Кракові, звязали шнурами сторожа, розпороли огнетревалу касу та забрали більше як 6 тисяч золотих у більоні.

— Війт і його секретар перед судом. Перед карним трибуналом у Львові станули Мих. Вонсо

вич, війт із Грибович і його секретар Щепан Вонсович. Прокуратура закинула їм грошеві зловживання на шкоду громади в сумі 3.713 зол. Крім того Щепан В. відповідає за сфальшування чеку ПКО. Обвинувачені звалюють вину один на другого.

— **Затроїлися рибою.** Адміністраційна влада закрила й опечатала реставрацію готелю „Полонія" в Тернополі, де затроївся на смерть зісіпсутою рибою ротмістр Роман Заремба з Теребовлі. Крім нього захорувало з тої самої причини ще інші чотири особи, з яких одна вмирає. Власником реставрації був Шварцбарт.

— **Крівавий порахунок.** В окружному суді у Львові відбулася розправа проти 28-літнього Богдана Гоцького із Двірців пов. Жовква за намагане душогубство. Дня 14. травня м. р. він їхав селом у товаристві нареченої та кількох знайомих. З корчів вибіг парубок Стодольний, що мав з Гоцьким особисті порахунки, й образив його словами. На це Гоцький добув револьвер і стріляв до Стодольного, ранячи його в бік. Трибунал засудив Гоцького на 3 роки вязниці, з чого половину даровано на основі амнестії, а виконання другої половини припинено. Гоцький, як відомо, син гр.-кат. священика, змінив недавно обряд і оженився з полькою.

— **Львівська хроніка.** Городське староство остерігає перед ошуканцями, що безправно збирають гроші на патронат опіки над вязнями. — Арештовано купця Ізр. Опера, що сфінгував крадіж своїх галянтерійних товарів на 7.500 зол., щоби забрати асекураційну премію.

— **Краєва хроніка.** В Калинівці пов. Бережани згоріли два господарства. В Денисові пов. Тернопіль згоріла одна загорода, в цьому 240 кіп збіжа та інвентар загальної вартости 6.000 зол. — До складу матерій І. Варшавського в Тернополі вломилися крізь отвір у мурі злодії і забрали товари вартости 5.300 зол. — У Станиславові відбулося вінчання 20-літнього студента львівського університету з 14-літньою ученицею 3 кл. гімназії Уршулянок у Львові. — До львівського шпиталю привезли Владислава Ціса із Цецової пов. Зборів, якого покалічило гранатне стрільно з часів світової війни. — В Тернополі застрілився капраль 54 п. п. Казимир Бучковський.

— **Заворушення через стодолу.** Громадський уряд у Тишківцях пов. Городенка рішив розібрати стодолу, яку побудував один господар всупереч приписам будівельного закону. Однак че власник стодоли не хотів до цього допустити і зібрав кількасот людей, головно молоді, що обкинули, як повідомляє ПАТ, камінням робітників і чотирьох поліцаїв. Коли заклик поліції розійтися, був безуспішний, постерункові дали шість стрілів у повітря, а потім розігнали юрбу, причому одну особу легко ранено багнетом у бік. Тоді сам господар з родиною взявся розбирати стодолу.

— **З Польщі.** До мешкання римо-кат. пароха у Бельшовіцах на Шлеську, кс. Недзелі, добулися два замасковані злодії й забрали готівку 300 зол. та револьвер. В часі крадежі кс. Недзеля правив богослуження в костелі. — На шляху Демблін—Луків наїхав особовий потяг на селянський віз і вбив двоє людей. — В селі Бржеги пов. Єнджеїв хлопець Віталій Міхальський в неприсутности родичів повісив на гаку свого молодшого 13-літнього брата.

— **Пандекти счеркнені з правничих студій.** Австрійський уряд перевів великі зміни в університетських правничих студіях. В програмі викладів на другий семестер у віденському університеті зредуковано сильно римське право, счеркнувши зовсім т. зв. пандекти. При правно-історичному іспиті пандекти відгравали значну ролю і були великим тягарем для студентів, що не знали добре латинської мови. Тепер цей тягар, що відстрашував студентів від іспитів, відпаде, але тільки в Австрії.

— **Ріжні вістки.** Відомий атлет Збишко Циганевич заскаржив перед лондонським судом свого противника Джека Пей за відшкодування 1000 фунтів штерлінгів за те, що положений на обі лопатки зломив йому палець при лівій руці. — Біля Касабланки наїхав вантажний самохід на автобус, причому згинули 2 особи і 17 є ранених. — Державний склад пороху в Ментуку біля Пекіну вилетів у повітря, причому вибух знищив 50 домів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Друкарський чортик.

Так часто здибаємось із тим заголовком у часописах. Коректори — небоги, всього не доглянуть, а сатана не спить: він не тільки шибає собою по редакціях, але й по друкарнях і робить усякі псоти. Тут переставить рядок, там зїсть слово, в однім місці переставить наголовок, а в іншім змінить тільки букву. І потім регочеться, що зробив пакість.

Буває, що не тільки чорт регочеться. Адже й нам приємно, як щось нашому сусідові не вдасться. („Нашому сусідові" — в цім випадку — це не тільки конкуренційній газеті, але й власному коректорові!)

Читаю недавно в однім щоденнику:

„Величава маніфестація в Льондоні".

А під сподом... про якесь лічниче зілля, чи щось подібного.

Ясно, що уступ про величаву маніфестацію мав заголовок: „Продукція лічничого зілля в Галичині".

Завдав я собі труду і через кілька місяців збирав сам, а то й від товаришів довідувався про псоту друкарського чортика.

Подам деякі з них.

Про одного нашого визначного громадянина:

„Він, як новітній варят"...

Мене аж осліпило! Невже можна так просто з моста?! Щойно по хвилині надуми догадуюся: мало бути „варяг".

Або:

„Архітект Євлогій"...

Тут уже кожний побачить, що мова про архиєпископа Євлогія.

Або:

„Вчені навпаки дійшли до дуже цікавих висновків".

Тут справа дуже неясна. Ніхто не має під рукою оригіналу, щоб сконтролювати, а самo речення нічого собі. Хто знає, чи „вчені навпаки" не можуть щось путнього видумати! Але в тім випадку мало бути „вчені правники".

Часом помилка може діждатися і конфіскати. Але видно і П. Т. Цензор знає друкарські чортики, коли пускає таке речення: „В цьогорічнім буджеті признали великі кретини..." Замісць: „В цьогорічнім буджеті признали великі кредити..."

Часом помилки бувають навіть приємні. На приклад: „Політична лілія нашої партії ніколи не ломилась"...

Чи не симпатично!? Чи тільки діви можуть мати лілію і тільки вони можуть хвалитись нею? Лілія — ознака непорочности і рівном з тим — політична партія. Як гарно! Дай Боже таких лілій якнайбільше!

(Не треба хіба додавати, що в цім випадку мало бути „лінія"!).

Похорони короля Юрія діждалися теж друкарського чортика.

В описі похоронів стояло в одній газеті: „Коло домовини робило сперш у службу шість галабурдників". Перша думка: певно шотляндці! Вони знані ще з часів Марії Стюарт як авантурники і горлорізи. Може англійська архитрадиція вимагає таких галабурдників при домовині короля?!...

Але ні! Це друкарський чортик. Зробив з галябардників — галабурдників!

Може дехто скаже: видумані слова!

Отже ні. Все це взяте з друкованого письма, а кілька помилок — найкращих не можу, на жаль, подати, бо... можна їх шепнути тільки на вухо, дармо, що були видруковані.

Та крім слів, букв, чи переставлених заголовків бувають ще й інші помилки. Друкарський чортик заблукає, як я згадував, не тільки до друкарень. Буває він і по редакціях.

І напевно помістить навіть цілу статтю, яку редакція вважає і толкує потім як звичайну... друкарську помилку.

Галактіон Чіпка.

ДИВОГЛЯДИ.

ЧОЛОВІК БЕЗ ПЕРЕСУДІВ.

У французькім селі Ербевіль, недалеко Вердена, власник малої каварні виграв 3 міл. франків. Як він дійшов до цієї виграної пояснив просто: — Я чоловік без пересудів, тимто завсіди любив число 13. Отже в пятницю 13. в годині 13-ій я купив собі льос. Шукав льосу з 13-кою, але такого не було. А що я чоловік без пересудів, то кажу: нехай буде і без 13-ки. І зробив розумно, бо саме з 13-кою я не був би виграв.

ХТО ЖИВЕ З МИЛОСТИНІ.

На розі віденської вулиці Віднер вистоювала старенька жінка і просила милостині. Виглядала так сумно, що прохожі милосердились і кидали їй гроші. Нараз одного дня почала вона кричати: „На поміч!" Поліцай підтримав її, бо казала, що не має вона сама сил. Так проводив він її пів години, вона-ж оповідала йому про свою недугу та нужду. Поліцай змилосердився і дав їй підмогу. Та коли він відійшов від неї побачив, що вона ввійшла до каварні і замовила собі каву з тістечками. Почав він за нею стежити. Виявилось, що вона має два великі доми і живе з капіталу, який вони їй приносять. Суд засудив її на тиждень вязниці.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Дописи.

РОГАТИН.

Прощання дир. Ст. Кузика. Дня 25. січня ц. р. вечором, після закінчення Повіт. Нар. Зїзду, відбулося прощання дотеперішнього голови ПНК і директора О. С. К. п. Ст. Кузика, котрий відійшов на становище директора Центробанку у Львові. Саля прибрана була в зелень і заповнена чільними громадянами з Рогатина й повіту. Явилися представники духовенства, селянства, учительства і т. д. При спільній вечері виголошено багато промов, у яких висказувано дир. Кузикові признання і подяку за його довголітню працю в повіті. Промовляли представники всіх установ господарських, просвітніх і політичних. З признанням треба піднести (що й підчеркнув пос. Великанович у своїй промові), що наш нарід високо цінить громадську працю і дякував усім тим, які разом з ним клали цеголки під будову національних установ і взивав до єдности та до скріплювання своїх сил, таких потрібних до будівництва нашого кращого завтра.

РОЖНІТІВЩИНА.

Освітнє життя у Рожнітівщині. Оглядаючи просвітянську працю в Рожнітівщині, слід з жалем ствердити, що поза малими винятками вона занепала. Частину вини цього незавидного стану поносить таки філія „Просвіти" у Рожнітові, яка проявляє взагалі замало ініціятиви й енергії в напрямі ожвлення поручених її опіці читалень та їх здисциплінування. Зокрема брак їй живчика, що ним є по інших округах всюди наладнані філіяльні канцелярії чи пак їх урядовці, що постійно, так сказатиб з уряду, стежать за працею поодиноких читалень, піддають їм ініціятиви, контролюють їх господарку. Цього бракує багатьом читальням Рожнітівщини. Тому брак гроша на вдержання такої канцелярії не може бути вязким аргументом, як це зрештою доказали інші філії, що теж зачинали з нічого. Практика ця вказує, що є ріжні джерела прибутку філії, треба тільки вміти і хотіти їх підшукати. А в Рожнітівщині, районі майже у 95 проц. українськім, ці джерела мусять теж найтися. Інакше освітні установи Рожнітівщини готові стати осередком пропаганди всяких ідей, тільки не просвітних.

Просвітянський концерт у Рожнітові. В неділю 19. 1 ц. р. відбувся заходом читальні „Просвіти" у Рожнітові просвітянський концерт. У програму увійшли такі точки: „Просвітянський гимн" — мішаний хор, зложений з міщанської молоді та скріплений силами місцевої інтелігенції, під умілою диригентурою п. Бойчука, вступне слово — виголосив адв. д-р Ст. Грубський, „Заддвенімо разом браття" — муж. хор, „За вас завзяті юнаки" — деклямація, „Горе ж моє, горе" та „Ой у полі могила" — мішаний хор, „Не забудь юних днів" — сопранове сольо, „Замело Тебе снігом", „Ой пущу я кониченька" — муж. хор, „За Україну" і „Розрита могила" — міш. хор, скрипкове сольо студ. Бурака при фортепіяновому супроводі д-ра Р. Курбаса, „Гамалія" — деклямація п. Гринішака. У загальному свято це зробило симпатичне вражіння своєю підготовленістю і солідним виведенням поодиноких точок. Життя української громади у Рожнітові, хоч останніми часами досить оживилося, терпить всеж таки через брак власної хати. Ця обставина не дає розвинутись місцевим установам так, якби це повинно бути. Тому треба з запалом приняти ініціятиву кількох енергійних одиниць, щоб побудувати власну хату, та підтримати їх ініціятиву з усіх сил. Треба кожний добутий гріш відкладати сумлінно на ту ціль, щоб оминути евент. закиду щодо безконтрольної і неекономічної господарки.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Виклади у 24 селах повіту. Союз Українських Кооператив у Теребовлі враз з Філією „Сільського Господаря" улаштували в 24 селах свого району в місцях листопаді і груднї м. р. низку викладів. Ось імена прелегентів і теми їхніх викладів: інжінїри Богдан Волинець та Володимир Радловський: Про продукцію рослинну та годівлю худоби; д-р Петро Палійчук і п. Михайло Малич: Про значіння кооперації в господарському житті; п-ні Ірина Домбчевська: Про вагу жіночої організації у суспільному житті; п. Т. Копачівський: Про значіння

освіти в сільсько-господарському житті; д-р Тома Воробець та д-р Олег Мохнацький: Про гігієну села. Виклади відбувалися перед і пополудні і тревали в кожному селі 3—4 дні. Під кінець грудня відбулися виклади в таких селах: Глещаві, Ілавчі, Іванівці, Гавриловї Вел., Мшанці, Деренівці, Будзанові, Вербівці, Ласківцях, Могильниці Новій і Старій, Романівці, Вишнівці, Заздрости, Різдвянах, Зубові, Слобідці Струсівській, Острівці, Застіночу, Гумниськах, Зеленчі, Залавю, Сущині, Лошневі і Кровинці. По святах виклади розпочалися 16. січня. Яке зацікавлення викликали ці виклади на селах, можна побачити по числі учасників. Більше як 6.000 слухачів було на викладах у 24 селах. Великі читальняні салі були переповнені — число слухачів доходило в деяких селах до 450 осіб. Зокрема дуже цікавилося викладами жіноцтво. Участь його була масова. Число слухачок доходило нераз від 100—200 осіб. Практичні вислідки цих викладів це: збільшення членів у кооперативах, зріст торгів, зменшення боргів, велике зацікавлення населення збутовими ділянками Союзу: безрог, збіжжа та клоча. Гимосамим зросли торги П. С. К. Багато скористала на цих викладах і жіноча організація. Жінки поодиноких сіл запізналися ближче із завданням жінки-селянки під теперішню пору і то у відношенні до жіночої організації та до інших наших установ. По таких викладах позаворилися в повіті кружки „Союзу Українок". Вони зараз висунули слушні домагання до повітових установ занятися в їхніх селах улаштуванням куховарських курсів, получених з викладами на освітні, кооперативні і господарські теми. До виконання цих завдань П. Союз Українських Кооператив у Теребовлі рішив приняти жіночу силу.

Як працює філія „Сільського Господаря". Філія „С. Г." в Теребовлі, йдучи за недавніми рішеннями краєвих завот „Ц. С." і „С. Г.", рішила приняти другого інженіра-агронома, щоб у цей спосіб поглибити дотеперішні здобутки агрономічної ділянки, зокрема, щоб наладнати вислід збут всіх сільсько-господарських продуктів, у тім і живини. Крім того філія „С. Г." відбула вже в місяці грудні м. р. 6-денний вишкіл передовиків хліборобської молоді, в якому взяло участь 31 хлопців з 10 сіл повіту. Дня 13. січня переведено іспит курсантів, які вповні вив'язалися з наложених на них завдань. Дня 31 грудня м. р. філія „С. Г." відбула зїзд рад кружків „С. Г.", в якому обговорено плян праці на найблизші 3 місяці. Намічено теж речинці річних заг. зборів по всіх кружках у місяцях січні й лютому. Обговорено теж актуальні організаційні справи, які мають чималий вплив на хід праці по кружках. Зокрема Рада Філії „С. Г." звернула увагу на підготовну працю по кружках до збуту живини себто безрог і худоби, яку то ділянку слід продагувати на місцях. Філія „С. Г." хоче не тільки закріпити собі добуті позиції з цієї ділянки, але їх також поглибити.

Районова Молочарня. В Теребовлі повстала в остатньому часі Районова Молочарня, яка має свої збірні в повіті. Крім цього існують вже давніші Районові Молочарні в Ласківцях і Романівці. Всі три Р. М. працюють з успіхом

Нові книжки й журнали.

Adolf Musianowicz: ZARYS TEORJI PRACY STATYSTYCZNEJ. Kolomyja 1936. Nakladem autora.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Рогатин.
31. І. „Отаман Пісня".
1. II. „Лев в Абісинії".
2. II. „Гори говорять".
З Рогатина іде театр до Ходорова, Жидачева, Стрия і Дрогобича.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 31. І год. 8. веч. Аб. 9. Виступ І. Кульчицької „Пригода в Гранд Готелю".

Субота, 1. II. год. 8. веч. Аб 9. Виступ Ірини Сольської „Віяльце леді Віндермір".

Неділя, 2. II. год. 12. впол. VI. Концерт Фільгармонії; год. 3.30 попол. Аб. 6. Виступ І. Кульчицької „Пригода в Гранд Готелю". Ціни найнижчі; год. 8. веч. Аб. 9. Виступ Ірини Сольської „Віяльце леді Віндермір".

Понеділок, 3. II. год. 8. веч. Аб. 9. Виступ Ірини Сольської „Віяльце леді Віндермір" бонова вистава.

Театр Ріжнородностей.

нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Амок".
АТЛЯНТИК: „Марія Башкірцева".
ВАНДА: „Циганські мельодії", „Біла отруя".
ҐРАЖИНА: „Їх Ексцеленція шофер".
КАСІНО: „Кабінет воскових фігур" (кольорова фільма).
КОЛІСЕЙ: „У пошукуванні кохання" та ревія.
КОПЕРНИК: „Катеринка" (Фр. Галь).
МАРУСЕНЬКА: „Катеринка" (Фр. Галь).
МІРАЖ: „Котячий пазур" (Гарольд Льойд), „Тайна малої Ширлі".
МУЗА: „Сон літньої ночі" на осн. Шекспіра.
ПАН: „Вередлива Марієта" (Дж. Мек-дональд).
ПАКС: „Петрусь" із Фр. Галь.
ПАЛЯС: „Китайські моря".
РАЙ: „Дві сироти".
СВІТ: „Дві сироти".
СТИЛЕВЕ: „Любовні маневри" і ревія.
ТЕНЧА: „Для тебе танцюю" (Жан Гардьов).
ТОН: „Зі спогадів Чарлі Чана" з Варнером Олявдом.
УТІХА: „Тайна замку Лебанон" і ревія.
ХИМЕРА: „Буря над світом".

Фотоплястікон.

(вул. Маріїнська 5.)

Болгарія в 1935 р.

Закордонне радіо.

Пятниця, 31. січня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.00 Концерт легкої музики, 15.20 Тріо ц-дур Брамса, 17.30 Сп. ресітальь Ганни Шварц, 20.55 Концерт симф. орх., форт., **Кошиці** (259,1) 17.00 Скрипка, 18.00 Для Закарпаття, спів, **Мор. Острава** (265,5) 15.00 Концерт, 20.25 „Людське серце" радіомонтаж, **Прага** (470,2) 12.35 Сальон. орх., 17.15 Симфон. квінтет, 20.00 Жін. хор, 20.25 „Чародійна ріка або відмолодження Леоп. Когама" муз. авд., **Париж** (1648) 15.30 Джез, 16.00 Сучасна фр. музика, 17.00 Дутий квінтет, 18.30 Симф. орх., 21.00 Сп. ресітальь М. Жірер, 21.30 „Таїс" оп. Массенета, **Білгород** (437,3) 13.15 Рос. пісні, 16.00 Концерт, 20.00 Опера, **Берлін** (356,7) 10.45 Романтична нім. музика, спів, форт., 20.10 Турнір танк. оркестр, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.00 Соната оп. 1. ч. 2. Бетовена, 22.30 Музика, **Ляйпціг** (382,2) 8.30 Весела музика, 22.25 Весела клас. музика, спів, гітара, скрипка, **Мінхен** (405,4) 12.00, 13.15 Легка й популярна музика, 17.00 Солісти, **Будапешт** (549,5) 17.30 Форт. ресітальь, 18.25 Концерт квінтету, 19.00 Спів, 22.00 Концерт оп. орхестри, **Мілянo** (368,6) 11.30, 17.00, 21.00 Концерт, 19.00 Муз. всячина, **Рим** (420,8) 13.10 Популярна музика, 17.00 Трансмісія з академії св. Сесилії, 21.45 Концерт хору.

Субота, 1. лютого 1936.

Відень (506,8) 15.40 Хор, 19.10 Легкий концерт, 20.25 Австр. нар. музика, 22.10 Форт. ресітальь, **Братислава** (298,8) 17.55 Танк. музика, 21.00 „Дівчата без мужчини" оп. Супе, **Кошиці** (259,1) 18.09 Для Закарпаття (жін. хор), **Прага** (470,2) 16.05 Танк. музика, 17.55 Хор, 20.15 Забуті мельодії, 22.30 Сальон. музика, **Париж** (1648) 12.00 Легка музика, 21.45 Фестіваль Рабода, **Білгород** (437,3) 18.30 Форт. ресітальь, **Берлін** (356,7) 14.15 Розр. концерт, 18.15 Камер. музика, 20.10 Вок.-муз. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.10 Вес. Моцартові твори, 18.00 Нар. пісні й танки, **Ляйпціг** (382,2) 15.40 Два фортепіяни, 20.10 „Велика грішниця" оп. Кінеке, **Мінхен** (405,4) 15.15 Грігові пісні (Зель сопран), 19.00 Камер. музика, 20.10 Оп. творчість Вердія (спів), **Будапешт** (549,1) 12.05, 13.10 Циг. музика, 19.15 Спів, 22.10 Карнавалова музика, **Мілянo** (368,6) 11.30 Популярний концерт, 17.15 Танк. музика, 20.35 „Доларі є Гондоле" оп. Д. Нігріса, **Рим** (420,8) 13.10 Орх. концерт, 17.15 Квартет цитристів, 20.35 „Масковий баль" оп. Вердія.

Львівське радіо.

Пятниця, 31. січня 1936.

6.30 Раннішня авдиція, 6.50, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для ст. дітей: Про польські легіони в Італії, 12.40 Музика з гр. пл., 13.25 Домашнє господарство, 13.30 З ринку праці, 13.35 Оп. фрагменти з гр. пл. („Аїда" з оп. Ля Скаля), 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт, 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Для дітей: Жигмонт президентом самоврядування, 17.00 Із геольогічного заведення крак. університету, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Музика з гр. пл., 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Камер. концерт, 18.30 Програмова скринька, 18.45 Суспільна хвилина, 18.45 Легка музика з гр. пл., 19.00 „Кіп сайдінг" фейл, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.45 Сніговий комунікат, 19.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 20.00 Муз. гутірка, 20.10 „Гоплана" оп. Вол. Жененьского; у перерві ок. 21.00 Вечірний денник, Із сучасної Польщі, ок. 22.00 Техн. скринька, 23.20 Танк. музика з гр. пл.

Субота, 1. лютого 1936.

6.30 Раннішня авд., 6.50, 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Огляд жіночих видань, 12.25 Концерт камер. орх., 13.00 Російська сучасна симф. музика з гр. пл., 13.25 Домашнє господарство, 13.30 Концерт бажань, 14.30 Орхестра, 15.00 „Камінна жінка" опов., 15.15 Польська морська торговля, 15.20 Біржа, 15.30 Легка музика з гр. пл., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Авд. для дітей: „Музикам вступ заборонений", 16.45 Вся Польща співає, 17.50 Сергій Рахманінов як композитор і відтворець, гр. пл., 18.40 Сільська рерум, 18.45 Мандоліністи, 19.00 Заручини Львова з Познанем, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Концерт симф. орх., спів, 20.45 Веч. денник, 20.55 Із сучасної Польщі, 21.00 Усміх із краю, 21.30 Весела Сильвена, 22.00 Опереткoвий вечір, 23.05 Легка музика з гр. пл.

БІРЖА.

Гроші.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.23—5.25.

Нім. марка 1·25—1·30, фр. франки 34.90 35·10, шв. франки 171.50—172·50, фунти стерлінги 26·10—26·25, австр. шілінги 98.00—99.50, чеські кор. 19.00—20.00, рум. леї 26.00—28.00, італ. ліри 33.50—35.50.

Золото: Долари 9.02—9.07, Рублі 4.75—4·85, Фр. франки 34.40—34·80, Корони 36·20—36·60, Дукати 83.00—83.50; 1 грам золота 5.93.

Срібло: Корони 0.28, Рублі 1.20, Фльорени 0.70; 1 гр. срібла 7—8 сот.

Ціни „Маслосоюзу".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 30-го січня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування	2·50 зол.	
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.54·50	„
1 кг. масла дес. експорт. враз в експортовим опакуванням дає зачет по	2·60	„
1 л. молока від 28. XII. 1935	0·14	„
1 л. сметани	0·75	„
1 к. яєць	3·80	„

Тенденція на масло вдержана на молоко і сметану слаба, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 30. І. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курки молоді без остріг І. кл.	1·05 зол.	
Курки з острогами товсті І. кл.	0.90	„
Індики товсті І. кл.	1.05	„
Пантарки товсті І. кл.	1.10	„
Товщені качки І. кл.	1.10	„

Приймає кури, качки, індики й пантарки в необмеженій кількости.

Птицю негодовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, просо, овес та ячмінь.

Приймає нових доставців.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10